

Témy doktorandských dizertačných prác pre akad. rok 2020/2021

Študijný odbor: Ekológia a manažment

Študijný program: Ekológia a manažment poľnohospodárstva a potravinárstva

---

KATEDRA EKONOMIKY

Školiteľka:

doc. Ing. Iveta Zentková, CSc.

Téma dizertačnej práce:

Trh s potravinami vo väzbe na poľnohospodársku politiku EU

Žijeme v priestore, v ktorom je prebytok potravín a v ktorom ľudia trpia mnohými civilizačnými ochoreniami. V ostatných rokoch sa v odborných aj laických kruhoch diskutuje požiadavka prevzatia osobnej zodpovednosti za svoje zdravie. S touto požiadavkou je úzko prepojený zdravý životný štýl a racionálne stravovanie, ktoré je verejnosti prezentované rôznymi výživovými pyramídami. Výrobu a spotrebu potravín významne determinujú nástroje uplatňované poľnohospodárskou politikou. Jedným z cieľov tejto politiky by malo byť zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva cestou dostupnosti bezpečných a vysoko kvalitných potravín reflektujúcich zásady racionálnej výživy. Cieľom dizertačnej práce je zistiť, do akej miery sú opatrenia poľnohospodárskej politiky kompatibilné s odporúčaniami racionálnej výživy a zdravého životného štýlu a aké zmeny v tejto oblasti nastali za posledné desaťročie. Metodika dizertačnej práce sa odvíja od definovaných parciálnych cieľov, ako je napr. zistiť zmeny v spotrebiteľskom správaní pri nákupe potravín pomocou modelovania dopytu po potravinách a výdajov na potraviny; vplyv výkonnosti ekonomiky na výdaje na potraviny prostredníctvom zhlukovej analýzy; mieru vplyvu opatrení poľnohospodárskej politiky na štruktúru potravinového koša a dĺžku života obyvateľov pomocou logistickej regresie; faktory determinujúce ponuku poľnohospodárskych komodít a dopyt spracovateľských firiem pomocou blahobytnej analýzy nástrojov poľnohospodárskej politiky. Údaje pre spracovanie práce budú podľa potreby čerpané z verejne dostupných štatistických databáz za roky 2010 – 2022.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

KATEDRA FINANCIÍ

Školiteľ:

doc. Ing. Ivan Holúbek, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Klimatická zmena a financovanie adaptačných opatrení v sektore poľnohospodárstva v SR

Poľnohospodárstvo je značne vystavené nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy, pretože poľnohospodárske činnosti sú priamo závislé od klimatických podmienok. Zvyšovanie koncentrácie atmosférického CO₂, rast priemernej ročnej teploty vzduchu, zmeny v ročnom chode a časovom režime zrážok a frekvencii extrémnych prejavov počasia majú dopad na vodné zdroje, pôdu, výskyt škodcov a chorôb, ovplyvňujú množstvo, kvalitu a stabilitu produkcie potravín a vedú k zmenám v rastlinnej aj živočíšnej produkcii. Cieľom dizertačnej práce je charakteristika prebiehajúcej klimatickej zmeny a jej vplyv na sektor poľnohospodárstva v SR, analýza výkonu poľnohospodárstva, analýza mitigačných a adaptačných opatrení a ich vplyv na nákladovosť fariem, súkromné a verejné zdroje, ich použitie a efektívnosť využitia týchto zdrojov pri eliminácii rizika vyplývajúceho z klimatickej zmeny (nová poľnohospodárska politika CAP 2021 – 2027).

Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

Školiteľ:

doc. Ing. Marián Tóth, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Nástroje na znižovanie rizika hospodárenia fariem v rámci SPP 2021-2027 na Slovensku

Dizertačná práca hodnotí rizikovosť fariem v podmienkach Slovenskej republiky, zdroje rizika a mieru, akou jednotlivé nástroje na znižovanie rizika môžu prispieť k zníženiu rizika podnikania fariem. Na základe dát o cenách, produkcii, výnosoch komodít rastlinnej výroby a živočíšnej výroby práca hodnotí mieru produkčného, cenového a výnosového rizika poľnohospodárskej výroby. Na základe dopadu nástrojov na znižovanie rizikovosti a skúseností z iných krajín budú formulované závery a odporúčania pre tvorcov politik.

Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

KATEDRA HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

Školiteľ:

prof. Ing. Ján Pokrivčák, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Vplyv poľnohospodárstva a Spoločnej Poľnohospodárskej Politiky EÚ na životné prostredie

Najmenej 40 percent rozpočtu SPP EÚ sa vynaloží na environmentálne verejné statky v novom programovom období 2021 - 2027, čo predstavuje zároveň 30 percent druhého piliera SPP. V oblasti životného prostredia existujú tri špecifické ciele novej SPP: prispôbenie a zmiernenie dopadov klimatických zmien, ochrana prírodných zdrojov a biodiverzita. Dizertačná práca zhodnotí účinky SPP v predchádzajúcom programovom období a analyzuje nové zásahy SPP. V rámci dizertačného výskumu sa budú zbierať všetky príslušné ukazovatele, ktoré merajú dopady poľnohospodárskej politiky na životné prostredie a vykonávajú hospodársku a štatistickú analýzu.

Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

Školiteľ:

prof. Ing. Ján Pokrivčák, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Zdieľaná ekonomika v poľnohospodárstve

Zdieľaná ekonomika nabera na dynamike v mnohých krajinách. Po uplatnení v oblasti cestovného ruchu, dopravy, zdieľaná ekonomika sa v poľnohospodárskom sektore začína presadiť čoraz viac. Sektor poľnohospodárstva čelí mnohým problémom na celom svete. Medzi problémami, s ktorými sa stretávame, patrí disparita cien komodít na úrovni prvovýrobcov a konečných spotrebiteľov. Poľnohospodári často dostávajú len malý podiel marže, zatiaľ čo veľké marže využívajú obchodníci alebo sprostredkovatelia. Medzi ďalšie problémy, s ktorými sa stretávajú poľnohospodári, je nedostatok informácií. Výsledkom je, že poľnohospodári nemôžu dobre riadiť svoju úroveň produkcie, aby sa prispôbili súčasnej trhovej cene alebo predvídali cenový trend. Ďalším hlavným problémom je nedostatočný prístup k finančným zdrojom, ktorý obmedzuje ich schopnosť rozšíriť svoju produkciu. Vzhľadom na uvedené problémy sa niekoľko začínajúcich podnikov a podnikateľov pokúsilo využívať technológiu na výrobu lepších poľnohospodárskych výrobkov, vytvoriť platformy na poskytovanie kapitálu poľnohospodárom prostredníctvom finančných platforiem, ako aj znížiť zdĺhavý distribučný reťazec vytvorením platformy elektronického obchodu, ktorá umožňuje poľnohospodárom alebo dodávateľom posielat' alebo dodávať výrobky priamo zákazníkovi. Tieto aplikácie sú v podstate implementáciou zdieľaných ekonomických

modelov. Existujú rôzne definície zdieľanej ekonomiky. Zdieľane hospodárstva, zdieľaná ekonomika alebo platforma spoločnej spotreby je v podstate hospodársky systém, v ktorom sú aktíva alebo služby zdieľané medzi súkromnými osobami, a to buď zadarmo, alebo za poplatok, zvyčajne prostredníctvom platformy. Cieľom dizertačnej práce bude hodnotenie prípadov zdieľanej ekonomiky pri ich zameraní sa na zvýšenie dobrých životných podmienok poľnohospodárov tým, že umožnia poľnohospodárom stať sa agropodnikateľmi a vytvoriť účinný poľnohospodársky ekosystém. V práci sa rata s uskutočnením dotazníkového prieskumu a získané údaje budú slúžiť na vypracovanie analýzy pomocou ekonometrických modelov a metód. Závery budú slúžiť aj ako odporúčania pre príslušne rezortne orgány .
Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

Školiteľ:

doc. Ing. Artan Qineti, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Zamestnanosť v poľnohospodárstve EÚ: Aktuálne výzvy a perspektíva

Zamestnanosť v poľnohospodárstve v krajinách EÚ dlhodobo klesá, keďže zvyšujúca sa produktivita v poľnohospodárstve spôsobená mechanizáciou znížila potrebu pracovnej sily a tiež z dôvodu postupného odchodu starších poľnohospodárov do dôchodku. Celkovým cieľom dizertačného projektu je poskytnúť prehľad o súčasnej štruktúre pracovnej sily v poľnohospodárstve ako aj analýza hlavných faktorov určujúcich budúci vývoj zamestnanosti. Na analýzu reakcie zamestnanosti v poľnohospodárstve na zmeny vo výnosoch poľnohospodárskej pracovnej sily sa použijú ekonomické modely rozdelenia práce. V týchto modeloch sa očakáva, že dotačné programy v poľnohospodárstve budú mať pozitívny vplyv na zamestnanosť v poľnohospodárstve, pretože zvyšujú ich príjmy. Na základe teórie sa uskutoční empirický odhad s cieľom analyzovať zamestnanosť v poľnohospodárstve a súvisiace politické otázky. Empirický odhad sa uskutoční na úrovni EÚ ako aj na národnej úrovni. Ekonometrický odhad na národnej úrovni bude doplnený radom prípadových štúdií, ktoré zohľadnia odlišnú štruktúru fariem a poľnohospodárskeho sektoru v členských krajinách EÚ. Vypracujú sa prípadové štúdie vybraných krajín vrátane Slovenska. V empirickej analýze sa výskum bude osobitne venovať vplyvom investičnej podpory pre farmy na ich výkonnosť merané priemernými účinkami podpory na príjemcov podpory (ATT), čo je v literatúre často používaná metóda na analýzu protichodných situácií dopadov politik . Empirická analýza projektu bude kombináciou dôkladného prehľadu literatúry, použitia deskriptívnej štatistiky z najlepších dostupných zdrojov, kvalitatívnej analýzy, ekonometrickej analýzy na národnej úrovni a na úrovni celej EÚ a hĺbkových prípadových štúdií. Dizertačný projekt poskytne prehľad informácií nad rámec súčasného vedeckého poznania vo forme analýzy, syntézy a špičkového výskumu.

Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

Školiteľka:

doc. Ing. Miroslava Rajčániová, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Svetové finančné a komoditné trhy

V poslednom období sme svedkami mnohých zmien a inovácií na finančných a komoditných trhoch. Finančné trhy sa viac prepojili s komoditnými trhmi, keď investori začali hľadať nové investičné príležitosti v časoch stagnácie na finančných trhoch. To malo za následok významný vplyv na ceny komodít, vrátane agro-komodít. Úroveň a dynamika cien poľnohospodárskych komodít majú pritom dôležité sociálne a politické dôsledky. Majú vplyv na príjmy producentov a kúpnu silu spotrebiteľov. Cieľom práce bude analýza vzťahu medzi finančnými a komoditnými trhmi. V práci sa využijú najnovšie metódy analýzy finančných časových radov na odhalenie vzťahu medzi finančnými trhmi a komoditnými trhmi.

Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

Školiteľka:

doc. Ing. Mária Šajbidorová, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Identifikácia rozhodujúcich ergonomických faktorov vo vybranom odvetví agrosektoru a možnosti ich pozitívneho ovplyvňovania

Cieľom dizertačnej práce je v prvej etape identifikácia a analýza rozhodujúcich faktorov vplyvajúcich na namáhanie a zaťaženie pri práci, tak v procese výroby, ako aj v intelektuálnych činnostiach. Následne sa bude venovať možnostiam pozitívneho ovplyvňovania týchto faktorov v záujme komfortizácie pracovného prostredia a v konečnom dôsledku zvyšovania a skvalitňovania pracovnej výkonnosti. Popri všeobecne známých ergonomických faktoroch pracovného prostredia, akými sú najmä kvalita ovzdušia, teplota, hlučnosť, osvetlenie, prašnosť na pracovisku, budú predmetom skúmania aj aktuálne trendy priestorového usporiadania pracoviska a ich vplyv na výkonnosť zamestnancov a manažérov. Pri spracovaní dizertačnej práce budú použité nasledovné metódy a techniky: dotazníkový prieskum, riadený rozhovor, komparácia, analýza, metódy na meranie závislosti kvalitatívnych parametrov, metódy určovania závislosti jednotlivých parametrov.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

Školiteľka:

doc. Mgr. Ing. Danka Moravčíková, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Využívanie prvkov biohospodárstva a eko-inovácií v európskych krajinách

Pojmy bioekonomika/biohospodárstvo a eko-inovácie súvisia s udržateľným rastom globálnej ekonomiky a označujú preferované riešenia smerujúce na jednej strane k zabezpečeniu sociálno-ekonomického rastu a udržateľnosti a na strane druhej k stabilite životného prostredia. EÚ je jedným z najambicióznejších zoskupení, ktoré sa venujú politike udržateľného rozvoja, zeleného rastu a všetkým témam, ktoré sú spojené s ekonomickým rozvojom v čo najväčšej harmónii so životným prostredím. Pri porovnaní zamestnanosti a obratu v oblasti biohospodárstva v EÚ-27 je jasne viditeľný rozdiel predovšetkým medzi západnými krajinami a krajinami východnej Európy. Väčšina regiónov strednej a východnej Európy vykazuje strednú alebo nízku úroveň biohospodárskej vyspelosti. Cieľom práce je: 1. analýza zainteresovaných strán a aktérov vo vybraných regiónoch a určenie ich kľúčových predstaviteľov, charakteristika potrieb a očakávaní zainteresovaných strán a aktérov súvisiacich s biohospodárstvom a eko-inováciami; 2. analýza bioekonomického potenciálu regiónov založená na charakterizovaní súčasnej situácie regiónov prostredníctvom súboru kľúčových faktorov a indikátorov (hlavné aspekty biohospodárstva a eko-inovácií); 3. porovnanie situácie v západoeurópskych regiónoch a vybraných regiónoch v krajinách strednej a východnej Európy, z ktorých vyplynú odporúčania opatrení na vytvorenie vhodného modelu regionálneho biohospodárstva. Metodologický prístup bude založený na triangulácii metód a zdrojov. Primárne údaje sa budú získavať pomocou dotazníkov a rozhovorov, návrhu stromu problémov, fokusových skupín a brainstormingu. Sekundárne údaje sa získajú najmä z Eco-innovation Score Board (Hodnotiaca tabuľka ekologických inovácií) s použitím indexu ekologických inovácií a tiež z ďalších existujúcich zdrojov a relevantných materiálov (dokumenty, databázy atď.). Záverečným hodnotiacom krokom bude SWOT analýza s cieľom identifikovať hlavné prínosy a výzvy v biohospodárstve a využívaní ekologických inovácií v sledovaných regiónoch.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

Školiteľka:

prof. Ing. Ľubica Bartová, CSc.

Téma dizertačnej práce:

Eko-efektívnosť poľnohospodárstva SR

Emisie skleníkových plynov ekonomiky SR dosahujú nižšiu úroveň ako je priemer EÚ. Poľnohospodárstvo SR sa podieľa na týchto emisiách hlavne emisiou metánu a oxidu dusného. V roku 2017 emisie poľnohospodárstva SR vyjadrené pomocou CO₂ ekvivalentu dosahovali 6 % všetkých emisií skleníkových plynov v SR. Emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva zaznamenali v SR od roku 1990 klesajúci trend, v dôsledku poklesu počtu hospodárskych zvierat a použitia priemyselných hnojív. Od roku 2005 však tieto emisie v SR rastú. Cieľom práce bude kvantifikácia efektívnosti poľnohospodárskych podnikov so zohľadnením negatívneho vplyvu poľnohospodárskej produkcie na životné prostredie - eko-efektívnosti, s využitím variantných modelov hodnotenia efektívnosti. Použité budú neparаметrické metódy – smerové dištančné funkcie odhadované pomocou DEA a parametrické prístupy hodnotenia produktivity s nežiadúcimi výstupmi. Použité budú údaje na podnikovej úrovni databáz MPaRV SR, MŽP SR, ŠÚ SR, Eurostatu.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

Školiteľka:

prof. Ing. Ľubica Bartová, CSc.

Téma dizertačnej práce:

Konverzia poľnohospodárskej pôdy a jej determinanty

Permanentná redukcia obmedzených zdrojov poľnohospodárskej pôdy v SR od r. 1990 má významný negatívny vplyv na poľnohospodársku produkciu a udržateľný rozvoj vidieka SR. V rokoch 2005-2018 výmera poľnohospodárskej pôdy v SR poklesla o 2.2%. Negatívnym javom z environmentálneho hľadiska je vyňatie ornej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu a jej konverzia pre účely bytovej výstavby, pre výstavbu infraštruktúry, pre ťažbu, a iné použitie. Práca bude zameraná na hodnotenie využitia a konverzie poľnohospodárskej pôdy v regionálnom členení v SR. S využitím ekonometrických modelov bude hodnotený vplyv politik, vrátane podpôr poľnohospodárskej, environmentálnej a regionálnej politiky a vplyv iných faktorov napr. demografických, makroekonomických, poľnohospodárskych na trvalé odňatie poľnohospodárskej pôdy. Použité budú údaje na databáz MPaRV SR, MŽP SR, ŠÚ SR, Eurostatu.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.